

CORCOESTO: MOITO ARSÉNICO

Serafín González*

Coincidindo case coa rapidísima Declaración de Impacto Ambiental positiva da Consellaría de Medio Ambiente (sempre lentísima en calquera iniciativa de defensa ambiental) para a explotación mineira de ouro pola compañía canadiana Edgewater Corporation, a Sociedade Galega de Historia Natural (SGHN) tivo acceso a un artigo de investigadores do Instituto de Investigacións Mariñas (CSIC) e a Universidade de Vigo sobre os niveis de arsénico na bacía do río Anllóns¹. A información publicada en dito artigo é da maior relevancia para a rigorosa avaliación dos efectos ambientais da mina de ouro.

Mentres que as concentracións habituais de arsénico na codia terrestre son de 1-2 mg/kg, na área mineira de Corcoesto hai zonas de arsenopirita semimasiva con até 100 g/kg (50.000 veces superiores aos habituais) e con até 4 g/kg en horizontes superficiais de solos (400 veces máis que as normais en solos non contaminados).

Certo é, como di a empresa, que esas concentracións de arsénico en Corcoesto son naturais, pero é mentira que a "disgregación por voadura ou machuque" das rochas para extraer o ouro vaia ser inofensiva como eles afirman. Agora o arsénico atópase formando parte das rochas

Mapa da parte media e inferior da bacía do río Anllóns e o seu esteiro. Indícanse con círculos amarelos os puntos onde Costas e colaboradores (2011) atoparon que a concentración de arsénico en sedimentos comeza a aumentar, xusto augas abaixo da zona mineira, e con círculos vermello as estacións de mostraxe onde se iguala (o de máis á esquerda) ou sobrepasa (restantes) o contido en arsénico para considerarse contaminados.

e, xa que logo, relativamente inmovilizado no seu interior e pouco solúbel. Pero para extraer o ouro haberá que moer as rochas até un tamaño inferior a 100 micras, máis ou menos o da fariña que todos coñecemos. Chegados a este punto convén salientar que o que é certo para o café tamén o é para as rochas. Todo o mundo sabe que para facer un café hai que moer previamente os graos para que a auga quente extraia ben o aroma e os principios activos, que son máis solúbeis nos materiais moídos porque teñen moita máis superficie específica. Se moemos un bloque cúbico de rocha de 1m de lado procedente da zona mineira de Corcoesto até o tamaño fariña, a súa superficie aumentaría máis de 10.000 veces e na mesma proporción incrementaría a solubilidade das 8.437 toneladas de arsénico que conterían as entulleiras e balsas mineiras.

Segundo os datos do artigo científico de Costas e colaboradores, as concentracións de arsénico disolto nas augas do río Anllóns aumentan 2,1 veces ao atravesar a zona de arsenopiritas na zona mineira de Corcoesto até acadar os 3,96 microgramos/litro, achegándose ao límite inferior dos ríos europeos contaminados e á metade do máximo admitido para augas potábeis establecido pola Unión Europea (Directiva 98/83/CE), a Axencia de Medio Ambiente dos EEUU (USEPA, 1975) e a Organización Mundial da Saúde. Ao mesmo tempo, as concentracións de arsénico particulado nas augas incrementáanse 1,7 veces. O río Anllóns transporta anualmente polo menos 850 kg de arsénico

ao estuario, a meirande parte do cal procede da zona de arsenopiritas de Corcoesto. As concentracións de arsénico nos sedimentos do esteiro do Anllóns varían de 15 a 308 mg/kg, e poden clasificarse como contaminados e na metade dos 12 puntos analizados no esteiro igualan (1 caso) ou sobrepasan considerabelmente (5 casos) o valor de 70 mg/kg a partires do cal sempre se observan efectos e, polo tanto, poden supoñer un risco ambiental. Costas e colaboradores indican textualmente que dita contaminación "debe ser consecuencia de rápidos picos de fluxo do río Anllóns que poden transportar sedimentos de maior tamaño de partícula procedentes da zona mineira".

Esta é a consecuencia da minería a pequena escala, a miúdo subterránea, practicada no pasado na zona de Corcoesto, onde a última empresa que a explotou (Sagasta Gold Mines) obtivo 67,5 kg de ouro ata 1910. Que pasará se a enorme mina a ceo aberto da compañía canadiana Edgewater Exploration Ltd vai adiante? E se nalgún momento rebentase a balsa mineira coas 8.437 toneladas de "fariña de arsénico" que quedaría alí para sempre?

Notas:

1. Costas M, Prego R, Filgueiras AV, Bendicho C. 2011. Land-ocean contributions of arsenic through a river-estuary system (SW Europe) under the influence of arsenopyrite deposits in the fluvial basin. *Science of the Total Environment* 412-413: 304-314.

* Serafín González é presidente da SGHN.

